

İSTASYON TEKNİĞİ İLE DERS İŞLEMeye YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

G. Füsün G. ALACAPINAR*

ÖZET

Eğitim ortamında öğrenci kazanımlarının nitelikli olabilmesi için kullanılan tekniklerden biri de istasyon tekniğidir. İstasyon tekniğinin üst düzey davranışların kazandırılmasında etkili olduğu söylenmektedir. Bu teknikle, duyuşsal alanla ilgili, birlikte çalışma, başkasının başladığını tamamlama, bilgi, beceri ve duyguyu paylaşma da kazandırılabilir. Yapılan çalışma ile istasyon tekniğinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine duyuşsal alanda neler kazandırdığı ve öğrencilerde ne gibi duyuşsal, bilişsel ve devinişsel davranış değışiklikleri oluşturduğu saptanmaya çalışılmıştır.

İstasyon tekniğiyle ders işlemede amaca ulaşabilmek için, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin istasyon tekniği ile ders işlemeye yönelik duyguları nelerdir?
2. Öğrencilerin istasyon tekniği ile ders işleminin diğer yöntem ve tekniklerle ders işlemeğe göre farklılıkları konusundaki görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilere göre, istasyon tekniği ile ders işleme hangi duygu, düşünce ve becerileri geliştirmektedir?

Bu araştırmada, nitel araştırma yönteminin yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi kullanılmıştır. MEB'e bağlı Ankara'da bir ilköğretim okulu 5. sınıflarından iki şube random yoluyla belirlenmiştir.

İstasyon tekniği ile ders işleminin öğrencilerin hoşuna gittiği, diğer tür ders işlemlerden farklı olduğu, iletişimi, birlikte çalışmayı ve paylaşımı artırdığı, yaratıcılığı sağladığı, düşünce becerilerini geliştirdiği saptanmıştır. Araştırma geniş örneklem üzerinde uzun sürede yapılabilir.

Anahtar sözcükler: İstasyon tekniği, öğrenci görüşü, yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi

STUDENTS' VIEWS ON STUDYING LESSONS WITH STATION TECHNIQUE

ABSTRACT

One of the techniques used in educational environment for qualitative learning out come is station technique. There are, however, some principles to observe while using this method. The most important of these is that behaviours to be imparted may be those of applications and higher levels. Educational environments may be further enriched by using a variety of these. The aim of this study is to examine that what kind of cognitive, affective and psychomotor behavioral had been developed in students due to the station technique.

To achieve goals while studying lessons with station technique, answers to following questions had been searched.

1. What are the feelings of students on studying lessons with station technique?
2. What are the ideas of students on the differences between studying lessons with station technique and studying lessons with other techniques and methods?
3. According to students, studying lessons with station technique improves which feelings, thinking, and skill_?

To sum up, students attributed the following positive characteristics to the learning station technique: Enhancing creativity; imparting high-level cognitive and sensory skills; improving collaborative peer work; continuing with what has been started earlier by others; opportunities for group work which contribute to building trust and friendship. Students also grasped that time had its specific importance in this technique. They learned through experience that it was necessary to

think well, decide and put this decision into practice within a given time period. On the basis of these, it can be stated that students liked and adopted the technique which facilitated the solution of their daily problems.

This method should be taught to teachers with practical application. There may be studies covering other courses too by using this specific method.

Key words: Learning station technique , students' opinion, semi constructive focus group interview .

GİRİŞ

İstasyon tekniği, örnek olay yönteminde kullanılan tekniklerden biridir. Bu tekniğin kullanılabilmesi için öncelikli olarak bilgi ve kavrama düzeyindeki hedef davranışların öğrencilere kazandırılması gerekir. Çalışılacak alana ilişkin kavram ve ilkeler ile aralarındaki ilişki verildikten sonra istasyon tekniği kullanılabilir (Cooper & Nye, 1994; Gözütok, 2006; Sönmez, 2007; Morgil, İ., Yılmaz, A., & Yörük, 2007). Bu teknikte önce yukarıda geçen koşul yerine getirilmelidir. Sonra sınıfa tekniğin nasıl kullanılacağı açıklanmalıdır. Bu teknikle ders işleyebilmek için öğrencilerin en az uygulama düzeyinde olması gereklidir. Herhangi bir konuda belli aşamalardan geçerek ve etkinlikleri tamamlayıp sürdürerek kişilerin ya da grupların görüş oluşturmasını sağlayan bir öğretme-öğrenme tekniğidir. Sınıf üç, dört, beş ayrı gruba ayrılabilir. Sınıf mevcudu genellikle otuz kişi olabilir; fakat bu zorunlu değildir. Kalabalık sınıflarda da bu teknik kullanılabilir. Bu teknik kullanılırken aşağıdaki sürece uyulmalıdır:

1. Öğrencilerin görüşlerini alarak üzerinde çalışılacak konuyu belirleyerek tahtaya yazın.
2. Sınıfı istasyonlara bölün 1. istasyon örnek olay, 2. istasyon slagon, 3. istasyon afiş, 4. istasyon şiir, 5. istasyon bilmece-bulmaca, 6. istasyonun matematik problemi yazmasını sağlayın.
3. Sınıfta hiçbir öğrenci dışarıda kalmayacak şekilde her istasyona gidecek kişileri (1. grup, 2. grup, 3. grup, 4. grup vb.) random yoluyla belirleyin.
4. Etkinliği yönetecek kişiyi belirleyin. Bu kişi öğretmen de olabilir.
5. Her istasyonda gözlem yapacak birer kişiyi istasyon şefi olarak belirleyin. Bu kişilere görevlerinin gruplara kılavuzluk edecekleri ve oluşturulan ürünleri toplayacaklarını söyleyin.
6. Grupları istasyonlara gönderin. Her grubun bulunduğu istasyonda on dakika çalışacağını hatırlatın. Her grubun bulunduğu istasyondaki işi yapmasını sağlayın. Onları denetleyin.
7. Sürenin sonunda grupların yerlerini değiştirin. 1. grubu 2. gruba (slogan yazmaya); 2. grubu 3. gruba (afiş yazmaya); 3. grubu 4. gruba (şiir yazmaya), 4. grubu 1. gruba (örnek olayı yazmaya) vb. gönderin. Her grubun bir önceki grubun bıraktığı yerden işe devam etmesini sağlayın. Bir önceki grubun yaptıklarını yok saymasına izin vermeyin. Buna dikkat edilmeli ve vurgulanmalıdır. Sözel gelişimi örnek olayı devam ettireceklerini, yeni sloganlar ekleyeceklerini, yeni afişler düzenleyeceklerini, şiiri yazmaya devam edeceklerini vurgulayın.
8. On dakika sonra tekrar grupları yer değiştirin. Her grubun her istasyonda bir kez çalışmasını sağlayın.
9. Her istasyon şefinin yapılanları başkana (öğretmene) getirmesini, yapılanların sınıf içinde okunmasını, panoya asılmasını denetleyin. Sınıfa pekiştirici verin.

* Dr, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı.

Sınıf yirmi kişi ise dörderli beş gruba, yirmiden fazla ise beşerli, ya da altıya beş ya da altı gruba ayrılmalıdır. Sınıftaki öğrenci sayısı arttıkça, gruplardaki öğrenci sayıları da artabilir; fakat mümkünse bu sayı her öğrencinin etkinliğe katılabilmesi için altı kişiyi geçmemelidir. Öğrenci grupları saptandıktan sonra, her grup bir istasyon şefi ve bir yazıcı seçmelidir.

Gruplar belirlendikten şef ve yazıcılarını seçtikten sonra, her etkinlik için belirlenen süre sınıfa söylenmelidir. Bu süre ilköğretim 2, 3. sınıflar için on dakikanın altında olmamalıdır; çünkü etkinliği kısa süre içinde yapamıyorlar. El ve göz eşgüdümü yeni geliştiğinden yazma, çizme, boyama işlemleri uzun zaman alabiliyor. 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflar için süre yedi ve sekiz dakika olabilir. Süreyi belirlerken yapılacak etkinliğin niteliği ve sayısı da dikkate alınmalıdır. Üç ya da dört etkinlik olunca, bu süre kırk dakikalık bir ders için yedi ve sekiz dakika olabilir. Eğer etkinlik sayısı beş ve altı olursa, süre sınıf düzeyine, etkinliklerin özelliklerine ve kullanılacak ders saatine göre değişebilir. İstasyon tekniğinde öğrencilerin hazırladıkları etkinlikler bittikten sonra, tüm etkinlikler sonucu oluşan ürünler sınıfa sunulmalı, üzerinde tartışılmalıdır. İstasyon tekniğinin tüm etkinlikleri için ayrılan süre beş-on ders saati olabilir. Bu teknikte, belirlenen sürenin sonunda, gruplar yer değiştirmelidir. Her grup tüm etkinliklerde çalışmalıdır. Bu ilkeye mutlaka uyulmalıdır (Carver & Scheiner, 1981; Kazdin, 1982; Cooper, 1989; Bryan, Nelson & Mathur, 1995; Hall & Zentall, 2002; Gözütok, 2004; Gözütok, 2006; Sönmez, 2006; Sönmez, 2008).

İstasyon Tekniğinin Üstün Yönleri

1. İstasyon tekniği, matematik, fizik, kimya, biyoloji, fen bilgisi, sosyal bilgiler, edebiyat, felsefe, sosyoloji vb. derslerde etkili bir şekilde kullanılabilir (Heilbronner, 1983; Becker, 1988; Becker, 1994; Stork, 1995; Baumert & Waltermann, 1999; Graf, 2000). Öğrenciler istasyon tekniğiyle ders işlerken istedik hedef davranışları daha kolay kazanabiliyorlar. Üstelik dersten zevk alıyorlar, sıkılmıyorlar, hoşlarına gidiyor, dikkatleri dağılmıyor ve oynayarak öğrenebiliyorlar. Oyun, öğrenme için önemli ve etkin bir araçtır. Öğrenciler, dersten zevk aldıkları zaman, etkin bir şekilde derse katılmakta, ortamdan hoşlanmaktadırlar. (Sönmez, 2007; Sönmez 2006).

2. İstasyon tekniği öğrencilerin kendilerine güvenini sağlayarak, onlarda başarıya gücünü geliştirerek birlikte çalışmayı öğretiyor. Başkalarının düşünce ve görüşlerine hoş görüşle bakabiliyor ve onları dinleyebiliyorlar. Toplumsallaşmalarını ve doğru iletişim kurmalarını bu teknik sağlayabiliyor (Zentall, 1975; Zentall & Zentall, 1983; Larson & Richards, 1991; Zentall, 1993; Meyer & Zentall, 1995; Zentall, Hall & Lee 1998; Will, 1999; Gözütok, 2006; Morgil, Yılmaz & Yörük 2007; Sönmez, 2008).

3. İstasyon tekniğiyle yeni ve özgün düşünceler, ürünler ortaya konulabilir. Bu teknikle yaratıcı düşünme geliştirilebilir. Bu iş, sınıfta arkadaşlarıyla birlikte yapılabilir. Öğrenciler, öğretmenlerden, anne, baba ve büyüklerden yardım almadan kendi başarılarına iş yapmayı öğrenebilirler. Böylece kendilerine olan güven artabilir. Bu da çok önemli kazanımlardan biridir. Oysa eğitim sistemimizde, bu tür etkinlikler genellikle eve ödev olarak verilir. Bu ödevleri de çoğunlukla anneler, babalar, büyükler yapar. Çocuk hiçbir emek harcamadan not alır. Bu, onun hazıra konmasına, başkasının yaptıklarıyla not almasına, zamanla her şeyi başkalarından beklemesine, kendine güvenmemesine, köşe dönme ve asalak bir kişilik olmasına neden olabilir (Rosenberg, 1989; Murphy & Decker, 1989; Sullivan, 1991; Sönmez, 2006; Gözütok, 2006; Morgil, Yılmaz & Yörük

2007). Öğrenciler, etkinlikleri tamamlamak için zamanla yarışmaktadırlar. Zamanı etkin bir biçimde kullanmak, bu teknikte önemlidir. Bu çalışmanın amacı istasyon tekniği ile işlenen dersin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal davranışlarına etkilerinin neler olduğunu saptamaktır.

Duyuşsal alan, öğrencide duyguların, tutumların ve inançların gelişimiyle ilgilene ve bunların geliştirilmesi üzerinde etkili olan alandır. Öğrencilere kazandırılacak duyuşsal davranışlar "ilgi, tutum, tercih, değer ve kişilik" gibi başlıklar altında incelenebilir. Bu alanla ilgili kazanımlar şu maddeler altında toplanabilir: Krathwohl, Bloom ve Masia, duyuşsal öğrenmeleri

1. Uyarıcıyı tanıma ve anlama
2. Eleştirisiz kabulden yanıtta elde edilen doyuma kadar değişen pek çok şekildeki uyarıcıyı yanıtlama
3. İlk kabulden kesin kabule kadar değişen sıralı bir yapı içerisinde değerleri oluşturma
4. Kişinin kendi değerlerini kavramsal bir sistem içinde organize etme
5. Sadece tek bir kişiyi karakterize eden bir yaşam felsefesi oluşturma gibi gelişimsel bir sırayı içerecek biçimde incelemektedirler.

Duyuşsal alanın ilk iki düzeyinde nesnenin ya da kişinin somut özelliklerine ve kimlik düzeyine ulaşılması amaçlanmaktadır. Duyuşsal alanın üçüncü düzeyi değerlendirmeyi kapsar. Kişinin, nesnenin ya da olayın değerlendirilmesi ve bunlara ilişkin sınıflandırma düzeyinde kavram kazanmayı gerektirir. Duyuşsal alanın dördüncü ve beşinci düzeyinde değerleri kavramsallaştırma, organize etme ve ilgili bir sistem içine koyma vardır. Duyuşsal alanı oluşturan; ilgi, tutum, tercih, değer ve kişilikle ilgili kazanımlar öğrenme temelli olup bunlar öğrencilerin bilişsel öğrenmeleri üzerinde etkili olmaktadır. Duyuşsal alana yönelik davranışların kazandırılmasında ve geliştirilmesinde aile, öğretmen, okul, arkadaş, çeşitli sosyal gruplar gibi bireyin içinde bulunduğu ve etkilendiği yakın çevre kitle iletişim araçları ve toplumsal kuralların da etkisi olabilir.

Araştırmanın Önemi

Yapılan çalışma ile istasyon tekniğinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine duyuşsal alanda neler kazandırdığı ve öğrencilerde ne gibi bilişsel, devinşsel davranış değişiklikleri oluşturduğu saptanmaya çalışılmıştır. İstasyon tekniğinin sosyal bilgiler alanındaki üst düzey kazanımları öğrencilere sağlamada etkili olup olmadığı önemlidir. Eğer üst düzey davranışları kazandırmada etkili olduğu saptanırsa, öğretmenlere eğitim ortamında kullanılması önerilebilir. Böylece hem sosyal bilgiler programının eğitim durumlarını düzenlemede, hem de öğretmen eğitiminde bu tekniğin kullanılması işe koşulabilir.

Problem Cümlesi

İstasyon tekniğiyle ders işleme, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alanla ilgili görüşlerini nasıl etkilemiştir?

1. Öğrencilerin istasyon tekniği ile ders işlemeye yönelik duyguları nelerdir?
2. Öğrencilerin istasyon tekniği ile ders işlemenin diğer yöntem ve tekniklerle ders işlemeye göre farklılıkları konusundaki görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilere göre, istasyon tekniği ile ders işleme hangi duygu, düşünce ve becerileri geliştirmektedir?

Sayıtlılar

Toplanan veriler gerçeği yansıtmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi tekniği kullanıldı. Saptanan sınıflarda istasyon tekniği 4'er saat kullanıldı. Sosyal Bilgiler dersinde sınıflar altı istasyona ayrıldı. Yeşilay konusunda afiş, slogan, şiir, öykü, problem ve bilmece-bulmaca istasyonlarında, tüm gruplar sırasıyla onar dakika çalıştılar. Araştırma 2006-2007 eğitim-öğretim yılında araştırmacı tarafından istasyon tekniğinin ilkelerine göre uygulandı.

Çalışma Grubu

2006-2007 öğretim yılında, Ankara'da bir İlköğretim okulunun 5. sınıflarından random yoluyla iki şube seçilerek onların 80 öğrencisi alınmıştır.

Yöntem

Araştırmada, nitel araştırma yöntemi ve yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma İstasyon tekniğiyle ders işlemenin, öğrencilerin bilişsel, devinisel ve duyuşsal alanla ilgili görüşlerini nasıl etkilediğini saptamaya yönelik olduğu için bu konulardaki duygu ve düşüncelerini anlatmaları söylenmiş, bunlar açık uçlu veri toplama aracı kullanılarak elde edilmiştir. Öğrencilere ikisi açıklayıcı olmak üzere beş soru sorulmuş, bu soruların yerindeligi ve uygunluğu konusunda üç uzmandan görüş alınmış, bu görüşler arasında Kendall Konkordans katsayısı ile **.86'lık bir ilişki bulunmuştur**. Bu da araçların **geçerliği konusunda** bir kanıt olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerin ders işleme sırasındaki etkinlikleri videoya alınmıştır. Daha sonra tüm bu veriler, "içerik analizi" yöntemiyle irdelenmiştir. Bunun için her öğrencinin verdiği yanıtlar isimler, sıfatlar, zarf ve zamirler açısından kategorilere ayrıştırılmış; bunlar arasında mantıksal tutarlılığa bakılmıştır.

Ayrıca öğrencilerin istasyon tekniği hakkındaki duygu ve düşünceleri incelenmiş, benzer ve farklı olanlar ayrı ayrı ele alınmıştır. Nitel araştırmaya derinlik, ayrıntı ve anlam kazandırmak için benzer ve farklı özellikler arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliği ve tutarlılığını saptamak için de duygu ve düşünceler arasındaki anlam ilişkilerine bakılmış ve bunlar üç uzman tarafından irdelenmiş, bu üç uzmanın görüşleri arasında Kendall Konkordans katsayısı ile **.78'lik bir ilişki bulunmuştur**. Bu ilişki **güvenirlik katsayısı** olarak kabul edilmiştir. Dış güvenilirlik açısından ise, toplanan bilgiler, çalışma grubuna açıkça sunulmuş, bunlar istenildiğinde araştırmacılara verilecek biçimde saklanmıştır.

Her sınıftan random yoluyla seçilen kız ve erkek öğrencilerle **yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi** yapılmıştır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar, kaydedilmiş, sonra bunlar çözümlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlardaki cümle bozuklukları, yine öğrencinin oluru alınarak düzeltilmiştir. Bunlar da araştırmaya aynen konulmuştur. Beş sorudan oluşan odak grup görüşmesi yolu ve video kayıtları ile veriler

toplanmıştır. Verilerin toplanması için hazırlanan görüşme formunun kapsam geçerliği konusunda uzman görüşleri alınmış ve bu görüşler arasındaki ilişki Kendall Konkordans katsayısı ile **.86** bulunmuştur.

Araştırmada nitel veriler için öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlar bir araya getirilmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca yorum yaparken video kayıtlarından da yararlanılmıştır. Video kayıtları üç uzman tarafından önceden nelere dikkat edileceği konusunda hazırlanan bir forma göre izlenmiş, devinisel, duyuşsal ve bilişsel olan davranışlar belirlenmiş; bu davranışların hangi düzeyde olduğu konusunda bir anlaşmaya varılmıştır. Üç ve iki evet değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesinde, onların verdiği yanıtlar da dikkate alınıp bir yargıya varılmıştır (Kuş, 2006).

BULGULAR

Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi ve video ile elde edilen veriler alt problemlere göre incelenmiş, analizleri yapılmış, açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Öğrencilerin istasyon tekniği ile ders işlemeye yönelik duyguları nelerdir?

İstasyon tekniğinin kullanıldığı 5/C ve 5/B şubesindeki toplam 80 öğrenciden 77'si bu soruya olumlu, 3'ü ise olumsuz yanıt vermişlerdir. Bu tekniğin önemli özelliklerinden biri de öğrencilerin dersten zevk almalarıdır; çünkü etkin bir şekilde derse katılmakta, ortamdaki hoşlanmaktadırlar. Öğrencinin eğitim ortamından hoşlanması gerekir; zevkli geçen bir derste istedik davranışların kazandırılması kolaylaşabilir (Hall & Zentall, 2002; Gözütok, 2004, Sönmez, 2007; Morgil, Yılmaz & Yörük, 2007). Ders işlenirken öğretmenin dersi sıkıcılıktan kurtarması gerekir. Bunu sağlamanın bir yolu da dersi eğlenceli hale getirmedir. Öğrenci eğlenerek ve zevk alarak derse katılmalı ve onu işlemelidir. İstasyon tekniği de dersi eğlenceli hale getirebilir; çünkü öğrenciler bu teknikte birlikte çalışmakta, yerlerini değiştirirken trencilik oynamaktadırlar. Bu durum dersten öğrencilerin zevk almasını sağlayabilir. Bu çalışmada istasyon tekniği kullanılırken öğrencilerin yer değiştirmelerine izin verilmemiştir. Böyle olmasına karşın, yine de öğrenciler ders işlerken sıkılmadıklarını ve zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yanıtları, özetlenerek aşağıda sunulmaktadır:

Bu teknikte ben ve arkadaşlarım sürekli aktiftik. Böyle olduğu için ders heyecanlı ve eğlenceli geçti. Başkalarının başladığı işi devam ettirdik. Bunun sonucu farklı ve ilginç ürünler ortaya çıktı. Bundan çok hoşlandım. Aynı ders içerisinde birden fazla etkinlik olduğu için sıkılmadım. Herkes yapabildiklerinin en iyisini yaparak hünerlerini sergilemeye çalıştı. Bir konu ile ilgili her derse yönelik çalışma yaptık. Diğer derslerle bağlantı kurulunca mutlu oldum. Öğretmenin ve arkadaşlarımın verdiği pekiştireçler sevincimi bir kat daha artırdı. Çalışma sırasında gruplara ayrıldık. Bu arkadaşlarla yakınlaşmamı ve sosyalleşmemi sağladı. Diğer dersler sıkıcı geçerken bu teknikte konu ile ilgili slogan, bilmece-bulmaca, problem yazma ve çözmeme hem zevkli hem de öğretici oldu. Normal derste öğretmeni dinleyip deftere yazıp, tahtaya kalkarak dersi anlatırken istasyon tekniğinde birden fazla etkinlik yaptık (kartonlara boyama, şiir, karikatür, öykü, slogan, problem yazma vb.). Ders çok eğlenceli oldu. Arkadaşlarla ortaklaşa grup çalışması

yaptık. Diğer tür ders işlerken sıkılırken bu teknikte hem derslerin kafama çok kolay girdiğini hem de birbirimizle yarışarak eğlendik. Fikir üretmem harika bir duygu. Yorum yapma yeteneğim gelişti. Sınıf olarak ürettiklerimizi dersin sonunda bütün olarak gördük. Bunları okuyup kendi kendimizi alkışladık. Panolara astığımız için büyük bir keyif aldık. Normal derste dikkatim dağılırken bu teknikle ders işlerken dikkatim dağılmadı. Ders eğlenceli ve esprili geçti.

Üç öğrenci olumsuz yönde görüş belirtmiştir. Birinci öğrenci dersin çok karmaşık olduğunu verilen süre içerisinde bir şey yazıp üretmediğini, anlamadığını. İkincisi ise, sıkıldığını bunun yerine normal ders işlemeyi tercih ettiğini. Üçüncü kişi de başkasının yaptığına devam etmekte ve aynı ders içerisinde farklı projeye çalışmakta zorlandığını dile getirmiştir.

Yanıtlardan da anlaşıldığı gibi öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, bu teknikle ders işlenirken zevk aldıklarını ileri sürmüşlerdir. Dersten zevk almalarını; ders işlenirken farklı etkinliklere yer verilmesine (şiir, öykü, slogan, bilmece-bulmaca, problem yazma, afiş hazırlama), derste sıkılmamalarına, yapılan işten zevk almalarına, dikkatlerinin dağılmamasına, kendi fikirlerini üretmenin harika bir duygu olmasına, dersin eğlenceli ve esprili geçmesine, farklı ürünlerin ortaya çıkmasına bağlamışlardır. Bu tekniğin temelinde de bu özellikler vardır.

Öğrencilerin istasyon tekniği ile ders işlemenin diğer yöntem ve tekniklerle ders işleme göre farklılıkları konusundaki görüşleri nelerdir?

İstasyon tekniğinin kullanıldığı 5/C ve 5/B şubesindeki toplam 80 öğrencinin tümü, bu soruya “diğer tür ders işlemlerden çok farklı olduğunu” belirterek yanıt vermişlerdir. İki öğrenci ise, bu tekniği kullanmanın zor olduğunu söylemiş ve olumsuz görüş belirtmişlerdir.

İstasyon tekniği üst düzey düşünme becerilerinin kazandırıldığı bir öğrenme-öğretme sürecini kapsar. Öğrenciler dört- beş kişiden oluşan en az üç gruba, bazen de dört-beş gruba bölünebilir. Her gruptan belli bir sürede konuyla ilgili değişik etkinlikler yapması istenir. Söz gelişti liderlikle ilgili olarak bir gruptan slogan üretmesi, ikinci gruptan şiir yazması, üçüncü gruptan öykü yazması, dördüncü gruptan afiş yapması, beşinci gruptan bilmece-bulmaca yazması, altıncı gruptan problem yazması istenebilir. Hepsine yedi, sekiz dakikalık bir süre verilir. Bu sürenin sonunda gruplar yerlerini ve etkinliklerini değiştirirler. Bu süreç, her grubun tüm etkinlikleri yapmasıyla son bulur. Grupları oluşturan bireyler bir istasyon şefi ve bir de yazıcı seçerler. İstasyon tekniği ile öğrenci etkin olarak derse katılır. Öğretmen yalnız kuralları ve yapılacak işle ilgili ilkeleri koyar ve zamanı belirleyip söyler. Tekniğin kurallara uygun olarak kullanılmasını gözetler ve sağlar. Öğrencilerin birlikte çalışmalarını, başkalarının yapılan, fakat tamamlanamayan bir işin sürdürülüp tamamlamalarını, etkin katılımı, üretmeyi gerçekleştirebilir. Ayrıca tüm derslerle bağ kurulur. Bu soruya Öğrencilerin verdikleri yanıtlar, özetlenerek aşağıda sunulmaktadır:

Zaman çok önemli ve iyi kullanılmalı. Saniyenin bile değeri var. Bir konu hakkında farklı derslerle ilişki kurdum. Matematikle, resimle, müzikle,

dramayla ilişki kurdum. Düşünmeyi öğrendim. Diğer derslerde yaratıcılığımı hiç kullanmadım; ama bu derste yaratıcılığımı fark ettim. Arkadaşlarımla çalışmayı öğrendim. Çaba sarf ettim. Grupla çalışmam, konuyu daha iyi anlamama yardım etti. Diğer yöntemlerden çok farklı. Eğlenceli. Sıkılmadım. Dikkatim dağılmadı. Öteki derslerde öğretmen anlatır, ben dinlerdim. Sonra uyurdum. Ama bu teknikte her şeyi ben ve arkadaşlarım yaptım. Uyumadım. Diğer derslerde düşünmeme gerek yoktu. Bu ders çok farklı. Benden düşünmem istendi. Diğer derslerde her şey hazır. Öğretmen, bilgisayar bana istediklerimi sundu. Oysa bu derste her şeyi ben ve arkadaşlarım üretti. Diğer dersler yalnız bir konuyla ilgili. Matematik ise matematik. Türkçe ise Türkçe. Sosyal bilgiler ise yalnız sosyal bilgiler. Oysa bu ders hepsiyle ilgili. Farklı etkinlikler var. Şiir yazdım. Besteledik. Oynadık. Afişleri boyadık. Slogan ürettim. Herkesin fikri alındı. Herkes düşüncesini söyledi. Yazdı.

Olumsuz düşünen iki kişinin görüşleri şöyleydi:

Bu teknikle ders işlemek çok zor. Önce ne yapacağımı anlamadım. Şaşırđım... Sınıf düzeni bozuluyor. Doya doya yazı yazamadım. Zaman hemen geçti. Aklımdan değilim böyle bir tekniğe...

Yanıtlara bakıldığında öğrenciler tekniğin diğer yöntem ve tekniklerle ders işleme göre farklarını bulmuşlardır. Bu teknikte zaman önemlidir. Öğrencinin eğitim ortamına etkin katılımı gereklidir. Düşünme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Başkalarının yaptığı ve tamamlayamadığı işi sürdürüp bitirme de önemli bir kazanım olarak ele alınmaktadır. Sil baştaçılık yoktur. Toplumsal ve bireysel yaşamımızda sil baştaçılık baskındır. Hangi parti iş başına gelirse gelsin; öncekinin başlayıp bitiremediğini ya yıkar, ya da durdurur. İşe yeniden başlar. Bu zaman ve emek kaybına neden olur. Bu teknik, böyle bir anlayışı yıkmak, yerine başlatılan işi sürdürüp bitirme anlayışını ve tutumunu yerleştirmek amacına da hizmet eder (Gözütok, 2006; Sönmez, 2007; Morgil, Yılmaz & Yörük, 2007). İstasyon tekniğinde tüm dersler arasında ilişki kurulur. Öğrenci o konunun tüm derslerle bağlantısını kurar ve görür. Türkçe, matematik, resim, müzik vb. derslerle konunun nasıl ilişkilendirileceğini öğrenir. Bu, öğrencinin yaşama çok boyutlu bakmasını ve onu bir bütün olarak görmesini sağlayabilir.

Öğrencilere göre, istasyon tekniği ile ders işleme hangi duygu, düşünce ve becerileri geliştirmektedir?

İstasyon tekniğinin kullanıldığı 5/C ve 5/B şubesindeki toplam 80 öğrenci bu teknikle “birlikte çalışmayı, karar almayı, tamamlamayı, sorumluluk almayı, iletişim sağlamayı öğrendiklerini, düşüncelerini, görüş ve becerilerini geliştirdiklerini” belirtmişlerdir.

İstasyon tekniği bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanla ilgili davranışları kazandırmada etkili olabilir. Öğrencinin kendine, arkadaşlarına güvenmesini, başladığı bir iş yarım kalınca, onu kendinden sonra gelenin yapıp bitireceğini bilmesini sağlayabilir. Birlikte çalışma, birlikte karar alma ve uygulama becerilerini geliştirebilir. Öğrenciler arasında bilgi, beceri ve duygunun paylaşılmasını gerçekleştirebilir. Kişinin düşünme ve yaratıcılık gücünü üst düzeye çıkararak, elde ettiği bilgi, beceri ve duyguları yaşamda kullanabilen, yaşamla bağ kurabilen bireyler oluşmasını sağlayabilir.

Öğrenmeye karşı güdülenmişliği artabilir. Nitekim öğrenciler, aşağıda belirttikleri görüşlerde bu özellikleri vurgulamışlardır:

Hayal gücüm gelişti. Kendimi sanatkar, bilgin gibi hissettim. Zaman önemli olduğundan hızlı düşünüp karar vermem gerekti. Başardım da bunu. Hızlı yazmam, hızlı ve doğru düşünmem, hemen karar vermem gerekti. Bunu öğrendim. Ben de bir şeyler yaratabildim. Yaratıcılığım varmış benim... Arkadaşlarla birlikte düşünmek çok güzel. Daha iyi şeyler yapıyor böylece.... Paylaşmakla bilgi büyüdü... Bilgi alışverişi yapmakla daha iyi işler yapılabiliyor öğretmenim... bu benim düşünme yeteneğimi, yorum yapma gücümü geliştirdi... Artık dünyaya farklı gözle bakabiliyorum.... Farkında olmadığım yeteneklerim ortaya çıktı. Ben de şiir yazabiliyordum... Hayret... Derse odaklandım. Sorumluluk aldım... Büyüklerimden yardım almadan ödevlerimi, derslerimi sınıfta arkadaşlarımla yapabiliyorum. Bu bana güven sağladı... Başkalarını dinlemeyi öğrendim... Beni de dinlediler... Grup içinde birlikte karar alma, uygulama çok önemliymiş... Arkadaşlarıma artık güveniyorum. Kendime de güveniyorum öğretmenim. Toplu çalışabiliriz. Birlikte çok iyi işler yapabiliriz. Ben değil biz önemliymiş. Günlük yaşamla bağlantı kurdum. Başarım kat kat arttı. Bunu hissettim. Diğer derslerde benim düşünceme hiç başvuramazlardı. Düşünce ortaya koyamazdım; çünkü bana kimse düşüncemi sormazdı. Korkardım düşüncemi söylemeye. Ama bu teknik öyle mi? Benden düşünmemi ve onu söylememi istiyor... Bir öğrenci "hiç yarar sağlamadı. Aynı konu üzerinde yoğunlaşamadım." demiştir.

Yukarıdaki verilere dayanarak istasyon tekniğinin üst düzey bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışları öğrencilere kazandırmada etkili olduğu söylenebilir. Bunlar video kayıtlarından ve öğrencilerin ortaya koydukları ürünlerden elde edildi. Yazdıkları öykü, slogan, bilmece-bulmaca, matematik problemi, yaptıkları afişler bilişsel alanla ilgili üst düzey ürünlerdir. Ayrıca yazdıkları öyküyü sınıfta dramatize edip oynamaları ise devinişsel beceridir. Gruplar bunları sınıf ortamında sunarken videoya kayıt edildi ve bunlar üç uzman tarafından analiz edildi. Şiir, öykü, slogan, bilmece-bulmaca, matematik problemi yazma, afiş hazırlama Bloom taksonomisine göre üst düzey kazanımlardır. Yazılan öykünün drama edilmesi ise hem bilişsel, hem devinişsel, hem de duyuşsal alanla ilgilidir. Bu da üst düzey kazanımları içerir. Bu bağlamda istasyon tekniği ile bilişsel, duyuşsal, hem de devinişsel davranışlar, öğrenciler tarafından istenerek ve hoşlanarak, sıkılmadan kazanılmıştır. Bu, eğitim için önemli bir özelliktir; çünkü öğrenci, öğrenmeyi öğreniyor ve ondan zevk alıyor. Böylece içten pekiştiricilerle öğrenci, kazanımlara karşı olumlu bir duygu ortaya koyabiliyor. Bireyselliğin baskın olduğu, birlikte karar alınıp uygulanmadığı ve böyle bir çalışmanın başarısız olduğu toplumlarda, istasyon tekniği, bu eksikliği de gidermede etkili olabilir. Bu teknikle kişinin kendine, başkalarına güvenmesi de sağlanabilir. Toplumsal dayanışma ve iletişim etkili bir şekilde ortaya konulabilir. Ayrıca üst düzey becerilerin kazandırılmasında, düşünmeyi, özellikle yaratıcı düşünmeyi öğrenmede işe yarayabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu verilere göre öğrenciler istasyon tekniğinin, yaratıcılıklarını arttırdığını, üst düzey bilgi, duygu ve becerileri kazandırdığını, arkadaşlarıyla ortaklaşa çalışmayı ve işbirliğini geliştirdiğini; başkalarının başlayıp bitiremediği işe devam etmeyi, çalışma

sırasında gruplara ayrılmanın arkadaşlarıyla yakınlaşmayı, güven ve dostluğu sağladığını vurgulamışlardır. Zamanın önemli olduğunu öğrenciler anlamışlardır. Belirtilen zamanda doğru düşünmenin, karar almanın ve uygulamanın gerektiğini yaşayarak öğrenmişlerdir. Kendisinin ve başkalarının görüş ve düşüncelerine saygı gösterildiği ve büyüklerden, öğretmenden hiçbir yardım almadan sorunları birlikte kendi başlarına çözdükleri için öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu tekniği sevdiklerini söylemişlerdir. Üstelik yaşamın bir bütün ve konunun diğer derslerle bağlantılı olduğunu görmüşlerdir. Öğrenciler odak-grup görüşmesinde "her zaman istasyon tekniği olsun, istasyon tekniği çok eğlenceliydi, lütfen her derste yapalım, yaşasın istasyon tekniği!.." diyerek görüşlerini belirtmişlerdir. Tüm bu verilere dayanarak öğrencilerin istasyon tekniğini sevdikleri ve benimsedikleri söylenebilir. Öğrenciler, günlük problemleri çözmeye kendilerine kolaylık sağlayan istasyon tekniğine; olumlu yaklaşım içinde olmuşlardır.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayanarak aşağıdaki öneriler ileri sürülebilir:

A. Öğretimle ilgili öneriler:

1. Bu teknik derse karşı öğrencilerin ilgilerini artırılabilir. Bunun için sınıf ortamında ders işlenirken şiir, drama, öykü, slogan, bilmece ve bulmacalara, problem yazma-çözme öğrencilerden istenebilir.
2. Öğretmenler ders işlerken istasyon tekniğini kullanabilirler.
3. İstasyon tekniğinin günlük yaşamla ilişkilendirilmesi öğrenciyi motive ederek derse ilgiyi artırabilir.
4. Öğretmenlere istasyon tekniğinin eğitim ortamında nasıl kullanılacağı öğretilir. Bu onların derse öğrencinin daha fazla katılmasını sağlamalarına neden olabilir.

B. Yapılacak araştırmalara ilişkin öneriler:

1. Değişik ders, sınıf ve okul düzeyinde istasyon tekniğine karşı öğrencilerin ilgilerini belirleyen yeni karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.
2. Daha geniş bir örneklem üzerinde araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Baumert, J. & Waltermann, W. R. (1999). TIMSS-Schülerleistungen in Mathematik un den Naturwissenschaften am Ende der Sek. II im Internationalen Vergleich. MPIG 64, 2. Aufl., Berlin.
- Becker, H. (1988). Chemie-ein unbeliebtes Schulfach. In: MNU 31, s. 455
- Becker, H. (1994). Chemiedidaktische Entwicklungen in der Bundesrepublik Deutschland.
- Bryan, T., Nelson, C., & Mathur, S. (1995). Doing homework: Perspectives of primary students in mainstream, resource, and self-contained classrooms. *Learning Disabilities Research and Practice, 10*, 85-90.
- Carver, C. S. & Scheier, M. F. (1981). *Attention and self-regulation: A control therapy approach to human behavior*. New York: Springer Press.
- Cooper, H. & Nye, B. (1994). Homework for students with learning disabilities: The implications of research for policy and practice. *Journal of Learning Disabilities, 27*, 470-479.
- Cooper, H. (1989). Synthesis of research on homework. *Educational Leadership, 47*, 85-91.
- Indiana State Test of Educational Performance, I-STEP (1987). New York: CTB/McGraw Hill.
- Kazdin, A. E. (1982). *Single-case research designs*. New York: Oxford.

- Gözütok, D. (2004). *Öğretmenliği geliştiriyorum*. Ankara. Siyasal Yayınları.
- Gözütok, D. (2006). *The principles and methods in learning*. Ankara. Ekinos Yayınları.
- Graf, E. (2000). Naturwissenschaften in Unterricht-Chemie. 58-59, 11, s6-9.
- Hall, A. M. & Zentall, S. S. (2002). The effects of a learning station on the completion and accuracy of math homework for middle school students. *Journal of Behavioral Education*, Vol. 10, Nos. 2/3, 2000, pp. 123-137.
- Heilbronner, E. & Wyss, E. (1983). Bild einer Wissenschaft. In: Chiuz 17. Jg. H. 3, s69 ff.
- Krathwohl, D., Bloom, B.S., & Masia, B. (1964). *Taksonomi educational objectives handbook II: Affective domain*. New York.
- Kuş, E. (2006). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel veri analizi*. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Larson, R.W. & Richards, M. H. (1991). Boredom in the middle school years: Blaming schools versus blaming students. *American Journal of Education*, 99, 418-443.
- Mager, R. F. (1996). *Davranışsal amaçların hazırlanması*. (Çeviren: OsmanYaraloğlu). İzmir:
- Meyer, M. J. & Zentall, S. S. (1995). Observations of loud behavioral consequences: Attention deficit hyperactivity disorder with and without aggression. *Behavior Therapy*, 36, 491-509.
- Morgil, İ., Yılmaz, A., & Yörük, N. Retrieved July 17 2007 from www.bodywalk.org/instructions.htm
- Murphy, J. & Decker, K. (1989). Teachers' use of homework in high schools. *Journal of Educational Research*, 82, 261-269.
- Rosenberg, M. S. (1989). The effects of daily homework assignments on the acquisition of basic skills by students with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 22, 314-323.
- Sönmez, V. (2006). *Dizgeli eğitim*. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2007). *Program geliştirmede öğretmen elkitabı*. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Stork, H. (1995). Was bedeuten die aktuellen Forderungen "Schlervorstellungen berücksichtigen" für den Chemieunterricht in der Sekundarstufe? In:ZfDN 1, s15.
- Sullivan, J. E. (1991). *Attention deficit disorders: A guide for teachers and the ADD/ADHD student and homework*. Evansville, IN: University of Southern Indiana. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 343 294).
- Will, R. M. (1999). Outdoor classroom learning station techniques at St. Marks National Wildlife Refuge. Pages 223-23, in *Tested studies for laboratory teaching*, Volume 20 (S. J. Karcher, Editor). Proceedings of the 20th Workshop/Conference of the Association for Biology Laboratory Education (ABLE), 399 pages.
- Zentall, S. S. (1975). Optimal stimulation as theoretical basis of hyperactivity. *American Journal of Orthopsychiatry*, 45, 549-563.
- Zentall, S. S. (1993). Research on the educational implications of attention deficit hyperactivity disorder. *Exceptional Children*, 60, 143-153.
- Zentall, S. S. & Zentall, T. R. (1983). Optimal stimulation: A model of disordered activity and performance in normal and deviant children. *Psychological Bulletin*, 94, 446-471.
- Zentall, S. S., Hall, A. M., & Lee, D. L. (1998). Attentional focus of students with hyperactivity during a word-search task. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26(5), 335-343.